

Kostentoe rekening bij staking van de onderneming

11 augustus 2010

Het staken van een onderneming brengt kosten met zich mee. Denk aan de kosten van het afwikkelen van activa en passiva, ontslagregelingen voor het personeel enz. De vraag is dan aan welke opbrengsten die kosten moeten worden toegerekend: aan de stakingswinst, de gewone winst van het laatste jaar vóór de bedrijfsbeëindiging, of aan fiscaal vrijgestelde winst. Dat vraagstuk doet zich voor als een ondernemer zijn tuinbouwbedrijf staakt en daarbij stakingswinst behaalt, waaronder de boekwinst op tuinbouwgrond die hij onder de landbouvvrijstelling belastingvrij kan incasseren. Hof Den Haag heeft in een recente uitspraak de spelregels voor zo'n kostentoe rekening verduidelijkt.

Joris Terpstra staakte in 2004 zijn tuinbouwbedrijf en verkocht de grond en opstallen aan een collega-tuinder. Van de daarbij behaalde boekwinst bracht hij € 560.793 onder de landbouvvrijstelling. De inspecteur was daarmee akkoord, maar hij vond wel dat Terpstra een gedeelte van de afvloeiingsregeling voor zijn werknemer aan die vrijgestelde winst moest toerekenen. Terpstra had zijn werknemer een gouden handdruk betaald van € 50.000 vanwege diens abrupte ontslag door de bedrijfsbeëindiging. De inspecteur rekende een gedeelte van die kostenpost toe aan de verkoop van de grond, en bracht dat deel in mindering op de winst die onder de landbouvvrijstelling viel.

Terpstra was het daar niet mee eens en ging in beroep.

Rechtbank Den Haag was het met Terpstra eens. De ontslagvergoeding van € 50.000 was een direct gevolg van het staken van de onderneming, maar deze kostenpost had niets te maken met (de realisatie van) de waardeverandering van tuinbouwgrond. De gouden handdruk was een negatief bestanddeel van de directe opbrengstwaarde van het bedrijf als geheel, maar niet van de directe opbrengstwaarde van de grond. De kostenpost moest daarom buiten beschouwing blijven bij de vaststelling van de landbouvvrijstelling.

Hof Den Haag kwam in hoger beroep tot dezelfde beslissing, maar met een andere motivering. Het hof stelde vast dat goedkoopmansgebruik gebiedt om kosten toe te rekenen aan de winstbestanddelen waarmee die kosten rechtstreeks samenhangen. Dit matching-principe kan niet worden toegepast als zo'n rechtstreekse samenhang ontbreekt. In dat geval moet toerekening naar evenredigheid plaatsvinden.

Het hof stelde feitelijk vast dat Terpstra zijn tuinbouwbedrijf niet als economische eenheid, als geheel, had verkocht. Hij had zijn tuinbouwgrond verkocht en vervolgens besloten om zijn tuinbouwbedrijf te staken. Het aanzeggen van het ontslag van zijn werknemer was een direct gevolg van de bedrijfsbeëindiging. De gouden handdruk hing niet samen met de verkoop van de tuinbouwgrond, en de daarbij behaalde vrijgestelde winst, maar met de staking van de onderneming. Volgens het hof bestond er een rechtstreeks verband tussen de ontslaguitkering en het staken van de onderneming, zodat die kostenpost aan de stakingswinst moest worden toegerekend. Een evenredige toerekening aan de vrijgestelde landbouwwinst was niet aan de orde. Het hof verklaarde het hoger beroep van de inspecteur ongegrond.

Commentaar

De kostentoerekening bij staking van een IB-onderneming veroorzaakt nogal wat problemen in de praktijk. Het belang is groot: toerekening van de kosten bij de bedrijfsbeëindiging aan de gewone, laatste jaarwinst levert de ondernemer de hoogste belastingbesparing op. Toerekening aan de stakingswinst is minder aantrekkelijk vanwege de toepassing van de stakingsfaciliteiten, en toerekening aan vrijgestelde winst – zoals in de procedure – is het minst aantrekkelijk. Uitgangspunt bij de kostentoerekening is het matching-principe: met welke winstbestanddelen kunnen de kosten rechtstreeks gelinkt worden. Hof Den Haag komt daarmee in de berechte situatie tot een bevredigende uitspraak. Financiën vindt dat niet: tegen de uitspraak is beroep in cassatie ingesteld. De afloop houdt u van ons tegood.